Equipa Sandomierz

WYPRAWA SZLAKIEM MAZURSKICH JEZIOR

18-25 sierpnia 2012

Ramowy plan wyprawy

Sobota (18 sierpnia)
- pakowanie rowerów do przyczepki (Salve Regina 12, godz. **18:00**)
- zbiórka pod Wieżą Ciśnień (ul. Szkolna) w Sandomierzu o godz. **22:30**
- wyjazd z Sandomierza

Niedziela (19 sierpnia)
- przyjazd do miejscowości Ruciane-Nida: przepakowanie mandżurów z busa na jacht, śniadanie, itp.
- **realizacja trasy nr 1 (Ruciane-Nida – Mikołajki)**
- wieczór w Mikołajkach

Poniedziałek (20 sierpnia)
- poranne ogarnianie: śniadanie, pakowanie, itp.
- **realizacja trasy nr 2 (Mikołajki – Giżycko)**
- wieczór w Giżycku

Wtorek (21 sierpnia)
- poranne ogarnianie: śniadanie, pakowanie, itp.
- **realizacja trasy nr 3 (Giżycko - Sztynort)**
- wieczór w Sztynorcie (koncert)

Środa (22 sierpnia)
- poranne ogarnianie: śniadanie, itp.
- **realizacja trasy nr 4 (Sztynort – Węgorzewo – Sztynort) lub dzień wolny**
- wieczór w Sztynorcie (koncert)

Czwartek (23 sierpnia)
- poranne ogarnianie: śniadanie, pakowanie, itp.
- **realizacja trasy nr 5 (Sztynort – Wilkasy)**
- wieczór w Wilkasach

Piątek (24 sierpnia)
- poranne ogarnianie: śniadanie, pakowanie, itp.
- **realizacja trasy nr 6 (Wilkasy - Mikołajki)**
- wieczór w Mikołajkach

Sobota (25 sierpnia)
- poranne ogarnianie: śniadanie, pakowanie, itp.
- **realizacja trasy nr 7 (Mikołajki – Ruciane-Nida)**
- przepakowanie mandżurów z jachtu do busa
- wyjazd z miejscowośći Ruciane-Nida w godzinach popołudniowych
- przyjazd do Sandomierza w godzinach nocnych

UWAGA!!! Plan wyprawy może ulec nieznacznym zmianom, tj. noclegi w innych miejscowościach. Jednak przewidywany jest jeden dzień bez przymusu pedałowania ☺

Najważniejsze informacje na temat Krainy Wielkich Jezior Mazurskich

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich – mezoregion, położony w północnej Polsce, obejmujący środkową część Pojezierza Mazurskiego o powierzchni 1732 km², z czego 486 km² zajmują jeziora. Na południu graniczy z Równiną Mazurską, od wschodu z Pojezierzem Ełckim, od północy z Krainą Węgorapy, a od zachodu z Pojezierzem Mrągowskim i Niziną Sępopolską. Jeziora połączone są kanałami mazurskimi. Na lądzie, w większości pokrytym lasem, dominuje krajobraz młodoglacjalny, który został ukształtowany w neogenie. Największy wpływ na obecną rzeźbę terenu miała ostatnia faza zlodowacenia bałtyckiego, która zakończyła się ok. 10 tys. lat temu. Cofający się lądolód usypywał położone równoleżnikowo ciągi wzgórz morenowych, zbudowane z glin, żwirów i głazów. W zagłębieniach między wyniesieniami pozostawały wielkie bryły martwego lodu, które wytapiając się pozostawiły misy wytopiskowe. Płynące pod lodem rzeki wypłukały głębokie rynny. Tak powstały jeziora mazurskie, dziś połączonesystemem kanałów.
Jest to obszar wyjątkowy zarówno w skali całego kraju, jak i Europy – niezwykle bogaty pod względem przyrodniczym, pełen historycznych zabytków oraz uwielbiany przez miłośników sportów wodnych, wędkarstwa i letników. Wielkie Jeziora Mazurskie słyną z niezliczonych siedlisk rzadkich ptaków. Można obserwować m.in. uważanego za symbol Mazur kormorana, perkoza dwuczubego, łyskę, czaplę oraz łabędzia niemego, najliczniej gniazdującego na jeziorze Łuknajno. Żyje tu również rzadki bocian czarny, kania czarna, orzeł przedni i bielik. Wędrowcy spotykają na swojej drodze wydrę, bobra, żółwia błotnego, łosia oraz wiele gatunków nietoperzy i kolorowych ważek. Szczególną atrakcją na przełomie września i października są rykowiska jeleni.
Ważną rolę w gospodarce regionu odgrywa rybołówstwo, przede wszystkim jednak turystyka i sporty wodne.
Głównymi ośrodkami są: Giżycko, Mikołajki, Pisz, Węgorzewo. Znajduje się tu szereg rezerwatów przyrody i Mazurski Park Krajobrazowy.
Największą atrakcją turystyczną Krainy Wielkich Jezior są oczywiście jeziora tam występujące, w tym największe w Polsce Śniardwy (113,8km²), Mamry (105km²) oraz Niegocin, Orzysz, Jagodne, Tałty.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Kraina_Wielkich_Jezior_Mazurskich

Trasy rowerowe

Trasa nr 1: Ruciane-Nida – Mikołajki

Ruciane-Nida – Pranie – Krzyże – Karwica – Wiartel – Szeroki Bór – Wejsuny – Wierzba – Mikołajki [65km]

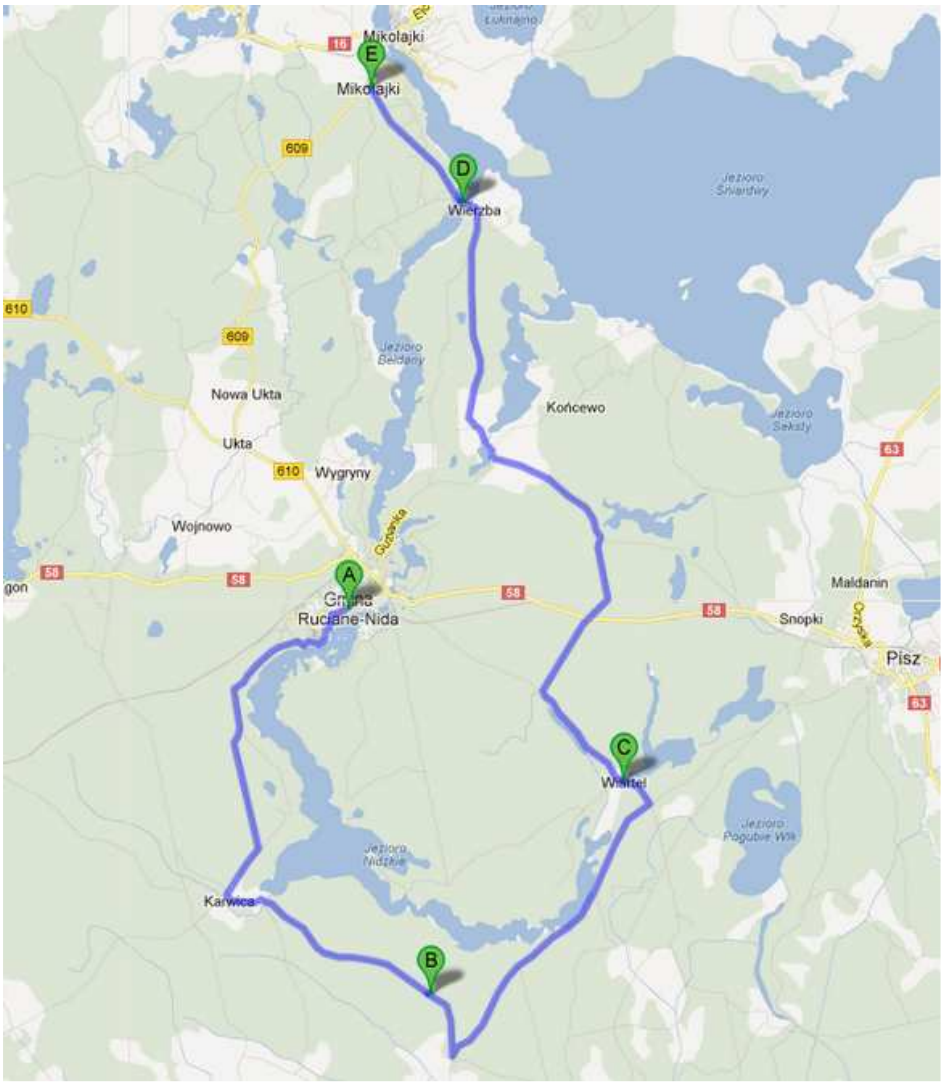

Ruciane-Nida

Miasto jest siedzibą gminy miejsko-wiejskiej. Składa się z dwóch głównych części: Rucianego i Nidy oraz kilku mniejszych: Guzianki, Dybówka I, Dybówka II i Kowalika. Miasto leży nad jeziorami Nidzkie, Guzianka Wielka, Guzianka Mała i Bełdany. Jeziora Nidzkie i Guzianka Wielka połączone są Kanałem Nidzkiem, jeziora Guzianka Mała i Bełdany łączy śluza Guzianka. Przez miasto przepływa rzeka Nidka.

Początki istnienia osad Ruciane i Nida sięgają XVII wieku. Nida została założona w roku 1699 na miejscu dawnej wioski rybackiej oraz młyna położonego nad rzeką Nidką. Mieszkańcy osady trudnili się rybołówstwem oraz produkcją smoły i węgla drzewnego. W 1880 roku w Nidzie znajdował się urząd stanu cywilnego, który obejmował swym działaniem 335 osób. W okolicach Rucianego już w XIV wieku działały hamernie, smolarnie,

dziegdziarnie, wypalarnie węgla drzewnego. Miejscowość istniała już jako osada szkatułowa i gajówka w XVIII wieku. W pierwszej połowie XIX wieku znajdowała się tu leśniczówka i niewielka osada leśna.
W drugiej połowie XIX wieku nastąpił znaczny rozwój komunikacji. W latach 1866 – 1869 zbudowano odcinek szosy Ruciane – Pisz, a w latach 1883-1885 uruchomiono linię kolejową Olsztyn – Ełk ze stacją w Rucianem. W 1898 roku oddano do użytku połączenie kolejowe Ruciane - Mrągowo. U schyłku XIX wieku uruchomiono szlak wodny prowadzący z Giżycka do Mikołajek i Pisza, co zapoczątkowało turystyczny rozwój Rucianego. Po I wojnie światowej odwiedzało Ruciane ok. 12 tys. osób rocznie, co czyniło je jednym z ważniejszych ośrodków turystycznych w dawnych Prusach Wschodnich.
Po II wojnie światowej uruchomiono pierwszy przenośny tartak w Wejsunach, następnie przystąpiono do odbudowy tartaku w Nidzie i w Rucianem. W 1949 roku rozpoczęła się budowa Zakładu Płyt Pilśniowych i Wiórowych. Po pięcioletniej budowie uruchomiono pierwszy wydział produkcyjny – wytwórnię płyt pilśniowych, w roku następnym – płyt twardych, a w kolejnych drugi wydział płyt wiórowych oraz w 1963 roku ostatni produkujący płyty laminowane. W 1965 roku w zakładzie zatrudnionych było 1144 osób. Dzięki zakładom następował wzrost liczby ludności i rozwój infrastruktury, budownictwa mieszkalnego, handlu, usług i transportu.
Powstanie zakładu spowodowało szybki rozwój Rucianego i Nidy oraz przyczyniło się do połączenia obu miejscowości i utworzenia miasta Ruciane-Nida. Prawa miejsce przyznane zostały 1 stycznia 1966 roku. W skład obszaru miejskiego oprócz dwóch głównych części: Rucianego i Nidy weszły Guzianka, Dybówek I, Dybówek II oraz Pólko, Wola Ratajowa i Zdróżno. 1 stycznia 1966 roku liczba ludności wynosiła 3050 osób. W 1973 roku, w związku z nowym podziałem administracyjnym kraju, utworzono gminę Ruciane-Nida.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Ruciane-Nida

Ruciane-Nida – śluza Guzianka

Śluza komorowa Guzianka stanowi główny węzeł komunikacyjny między Jeziorem Bełdany, a Guzianką Małą oraz dalej jeziorem Nidzkim. Pozwala pokonać 2 metrową różnicę poziomów między jeziorami. Stanowi łącznik Rucianego-Nidy z resztą szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. Przeprawa, trwająca 10-20 minut, jest możliwa zarówno dla dużych jednostek – jak statki Żeglugi Mazurskiej; zwykłych jachtów, a także dla amatorów spływów kajakowych. Śluza działa od roku 1900, czyli już ponad 100 lat.

Leśniczówka Pranie

Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Pierwszy raz poeta pojawił się nad jeziorem Nidzkim w 1950 roku i przyjeżdżał tam co roku, przez trzy lata. Leśniczym był wówczas Stanisław Popowski. To właśnie tutaj w urokliwie położonej leśniczówce poeta napisał jedne z najważniejszych dzieł w swoim dorobku literackim jak Kroniki Olsztyńskie, Niobe czy Wit Stwosz. Piękno pobliskich krajobrazów było nie lada natchnieniem dla poety, który spędził tutaj jeden z najważniejszych okresów w swoim życiu. Obecnie leśniczówka otwarta jest dla zwiedzających. Ponadto w okresie wakacyjnym odbywają się tutaj regularnie liczne imprezy kulturalne.

Konstanty Ildefons Gałczyński, herbu Sokola (ur. 23 stycznia 1905, zm. 6 grudnia 1953) - poeta polski.
Urodzony w Warszawie, przez kilka lat mieszkał w Moskwie. Po powrocie do Warszawy studiował filologię angielską oraz klasyczną. Jego debiut literacki w prasie miał miejsce w 1923 r. Związany był z grupą poetycką Kwadryga oraz pismami satyrycznymi i politycznymi stolicy, należał do bohemy artystycznej. Ożenił się w 1930 r. z Natalią Awałow. Wraz z początkiem II wojny światowej powołany do wojska, potem trafił do niemieckiej niewoli. Do Polski powrócił w 1946 r., współpracował m.in. z Przekrojem, Tygodnikiem Powszechnym oraz krakowskim kabaretem Siedem kotów.
Wydał m.in. tomiki wierszy Zaczarowana dorożka (1948), Ślubne obrączki (1949), Pieśni (1953). Najbardziej znany za sprawą paradramatycznej serii podszytych absurdem humoresek Teatrzyk Zielona Gęś, w której pojawiła się galeria postaci takich jak Osiołek Porfirion, Hermenegilda Kociubińska czy Zielona Gęś.

Rezerwat Jezioro Nidzkie

Jezioro na Równinie Mazurskiej, otoczone Puszczą Piską. Na północy łączy się poprzez jeziora Guziankę Wielką i Guziankę Małą z jeziorem Bełdany. Na południowym wschodzie poprzez strugę Wiartelnicę łączy się z jeziorem Wiartel. Jeśli Szlak Wielkich Jezior Mazurskich tworzy szmaragdowy naszyjnik, Nidzkie jest w nim najpiękniejszym klejnotem. Jezioro Nidzkie ma wodę o pierwszej klasie czystości i jest jednym z najmniej zniszczonych przez cywilizację jezior w Polsce. Od 1972 roku jezioro to objęte jest w całej swej powierzchni, wraz z przylegającymi brzegami, rezerwatem przyrody o powierzchni 2935 ha. Rezerwat ten sąsiaduje z Mazurskim Parkiem Krajobrazowym. Nidzkie obfite jest w wyspy, zatoki, kąpieliska i przystanie. Północna część usiana jest ośrodkami wypoczynkowymi, zachodnia i południowa polami namiotowymi. Wschodnia część - dzika i mniej przystępna dla masowej turystyki.
Powierzchnia: 1819 ha, głębokość: maksymalna - 24 m, średnia - 6 m, rozmiary: długość maksymalna 23 km, szerokość maksymalna: 3,8 km, zastosowanie: wszystkie możliwe formy turystyki aktywnej.

http://www.mazury.pl/5,22,68,jezioro-nidzkie,mazury.html

Przyrośl

Dawna wieś – osada służebna, dobra wolnych (wcześniej jako Przerośl – „zu Przerosla”). Osada powstała w ramach kolonizacji Wielkiej Puszczy w komturstwie piskim. Wcześniej był to obszar Galindii.
Wieś ziemiańska, dobra służebne w posiadaniu drobnego rycerstwa (tak zwani wolni, ziemianie w języku staropolskim), z obowiązkiem służby rycerskiej (zbrojnej). Osada lokowana w 1562 r., kiedy to książę Albrecht nadał Abrahamowi Lautterschkowi, jeden łan niejakiemu Wojtkowi Przyrośli (ale tylko na czas jego życia). Nazwa okolicy i pierwotna nazwa osadyPrzyrośl najprawdopodobniej wzięła się od pierwszego właściciela. Dobra Wojtka znajdowały się po drugiej stronie jeziora w stosunku do osady Sowiróg i znajdowały się przy książęcej budzie myśliwskiej zwanej Przyrośl. W 1579 r. dokumenty odnotowywały tylko budę myśliwską w Przyrośli (dawny majątek Wojtka już nie istniał). Osada należało parafii w Piszu.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Przyro%C5%9Bl

Wejsuny – Izba regionalna

Izba regionalna w Wejsunach mieści się w jednej ze starych mazurskich chałup. Wewnątrz zgromadzone zostały tam eksponaty - przedmioty codziennego użytku dawnych mieszkańców tych okolic. Wejsuny zapisały się również jako miejsce odnalezienia kamiennego posągu, zwanego Kamienną Babą. Posąg, przedstawiający boginię Kurko, znajduje się obecnie w Piszu niedaleko ratusza, przed Muzeum Ziemi Piskiej.

Wierzba – prom linowy

Przez cały sezon letni, począwszy od maja przez cały sezon, na Wierzbie kursuje prom pasażersko-samochodowy - jedyny na całych Mazurach. Umożliwia on przeprawę przez jezioro Bełdany, z gminy Ruciane-Nida - półwyspu, gdzie leży Popielno na zachodni brzeg jeziora, a tym samym skraca drogę i dojazd do Kamienia, Iznoty czy Mikołajek. Prom pokonuje odległość 360 m, a przeprawa nim trwa około 15 min.
Trasa promu przecina szlak żeglugi wodnej między Mikołajkami a Ruciane-Nida.
Prom linowy w Wierzbie można zaliczyć do jednej z mazurskich atrakcji.

Mikołajki

Miasto historycznie leży na Mazurach. Położone w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich. W Mikołajkach łączą się Tałty z Jeziorem Mikołajskim. W czasach krzyżackich były to dwa oddzielne jeziora połączone strumieniem. Przy północno-wschodniej granicy miasta położone jest także jezioro Łuknajno.

Nazwa miejscowości pochodzi od patrona kościoła św. Mikołaja.
W miejscu Mikołajek pierwotnie znajdowała się staropruska osada.
Pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z roku 1444. W Mikołajkach w połowie XV w. przy moście były dwie karczmy. Przywileje dla karczmarzy zostały odnowione w 1516 r. Byli oni zobowiązani do transportu krzyżackich szat i żywności (każdy wozem dwukonnym) do Rynu i z powrotem. Krzyżacy w Mikołajkach posiadali monopol na połów ryb, które eksportowali. Posiadali oni także wpływy z myta od każdego korzystającego z mostu, znajdującego się na przesmyku między jeziorami.
Kościół w Mikołajkach przed reformacją nie był ujęty w wykazie parafii i kościołów filialnych w archiprezbiteratach warmińskich. Kościół w Mikołajkach najprawdopodobniej obsługiwał krzyżacki kapelan z Rynu. Po sekularyzacji zakonu krzyżackiego w roku, większość mazurskich parafii protestanckich otrzymała pastorów mówiących po polsku. Do Mikołajek w roku 1552 przybył z Polski pastor Jakub Wilamowski. W roku 1798 w Mikołajkach prowadzili misje księża z parafii w Świętej Lipce.
Mikołajki prawa miejskie otrzymały w 1726 od króla pruskiego Fryderyka Wilhelma I. Na miasteczko złożyły się trzy jednostki osadnicze: Rynek, Kniec i Kozłowo. To ostatnie leży po drugiej stronie jeziora w stosunku do centrum Mikołajek. Od 1843 r. uruchomiona została stała żegluga na Mazurach powodująca ożywienie miasta. W 1911 r. Mikołajki uzyskały połączenie kolejowe z Mrągowem i Orzyszem. Od 1920 r. miasto stało się popularną miejscowością turystyczną.
W części Mikołajek po zachodniej stronie Jeziora Mikołajskiego w czasie II wojny światowej znajdowała się placówka Abwehery o kryptonimie Walli II. Placówka ta od roku 1940 zbierała informacje na temat ZSRR, a z chwilą przeniesienia kwatery głównej Hitlera do lasu koło Kętrzyna przekazywała je bezpośrednio do Wilczego Szańca. Przed sierpniowymi nalotami dywanowymi w 1944 r. na Królewiec, ze stolicy prowincji do Mikołajek ewakuowano archiwa samorządowe.
W 1945 miasto zostało włączone do Polski.
Działający tu ośrodek radiologiczny po katastrofie elektrowni w Czarnobylu jako pierwszy w Polsce odkrył napływ skażonych mas powietrza znad Czarnobyla.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Miko%C5%82ajki

Trasa nr 2: Mikołajki - Giżycko

Mikołajki – Łuknajno – Woźnice – Szymonka – Prażmowo – Kozin – Rydzewo – Ruda – Giżycko [55km]

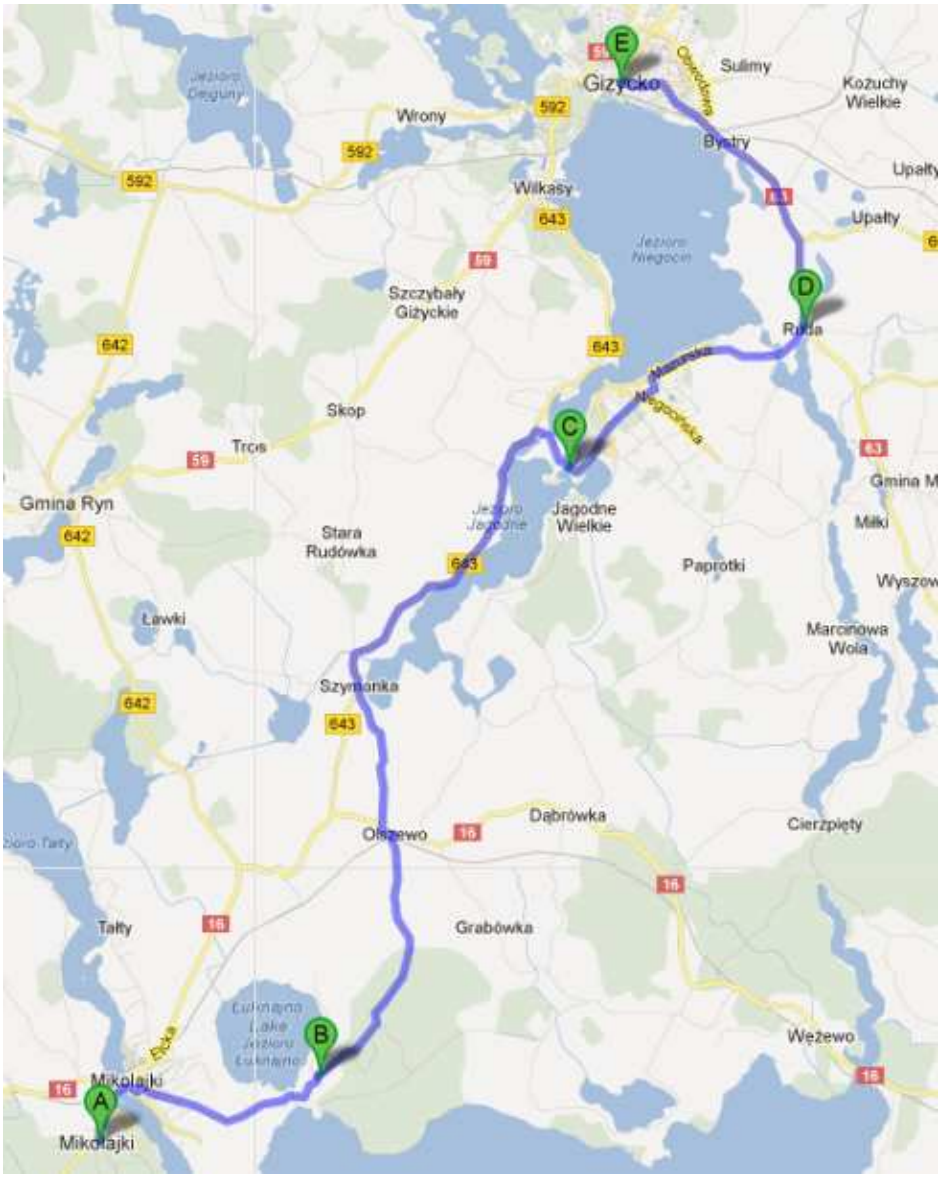

Rezerwat na Jeziorze Łuknajno

Rezerwat "Jezioro Łuknajno" - objęte ochroną już od 24.07.1937 r.; po wojnie w 1947 r. uznano Łuknajno za rezerwat ornitologiczny. W 1977 r. włączono rezerwat do międzynarodowej sieci rezerwatów biosfery pod egidą UNESCO. Rok później uznano ważnym obszarem wodno-błotnym na świecie dla życia i ozrodu ptaków wodnych w ramach konwencji RAMSAR. Rezerwat ten o pow. 709,97 ha położony jest 5 km na wschód od Mikołajek. Ptaki rezerwatu to gatunki lęgowe oraz zatrzymujące się na przelotach i zimowaniu. Łuknajno jest największym skupiskiem łabędzia niemego w Polsce, liczącego w okresie przelotów do 2.500 ptaków. Licznie występują tu łyski, perkozy: dwuczube, rdzawoszyje, zauszniki i perkozki, kaczki krzyżówki i rzadkie w Polsce hełmiatki. W przybrzeżnych szuwarach i trzcinowiskach występują: wodnik, kokoszka wodna, kureczka nakrapiana, z czapli: bąk bączek i czapla siwa. Do rzadkich gatunków gnieżdżących się w

trzcinach należy wąsatka. Nad jeziorem zobaczyć można polujące bieliki, rybołowy i kanie rdzawe. Z ssaków na uwagę zasługują rzęsorek rzeczek, karczownik ziemnowodny, norka amerykańska, jenot, dzik oraz przechodni łoś.
UWAGA: poruszanie się w rezerwacie jest dozwolone wyłącznie po wyznaczonej trasie. Wycieczki grupowe mogą zwiedzać rezerwat za zgodą dyrektora Parku.
Dojście z Mikołajek: prosto ul. Łabędzia przechodzącą w drogę gruntową do kanału łączącego jezioro Łuknajno z jeziorem Śniardwy. Trasa liczy około 5 km.

Woźnice

Tereny te w epoce kamiennej były penetrowane przez łowców i myśliwych, natomiast nowi osadnicy ze wschodu prowadzili gospodarkę pastersko-hodowlaną. Ceramikę tych ludów charakteryzował ornament w postaci sznura. Galindowie również zamieszkiwali tereny Woźnic, odkryto tu cmentarzysko ciałopalne o długotrwałych tradycjach i bogatym wyposażeniu.
Woźnice istniały już w pierwszej połowie XVI wieku. Zabudowa wsi uformowana jest w kształcie ulicówki na ożywionym trakcie Mikołajki – Orzysz. Znaczący jest budynek zabytkowej szkoły. Pierwszą szkołę wieś otrzymała przed 1740 r. Obecnie w budynku dawnej szkoły mieści się poczta. Nową szkołę zbudowano w 1936 r.
W 1785 r. był tu majątek ziemski na prawie chełmińskim liczący 6 dymów; około 1900 r. należało do niego ponad 26 włók, jako własność adwokata Cygana z Ełku.
Historyczna nazwa miejscowości została zmieniona w okresie tzw. *chrztów hitlerowskich* na *Julienhofen* (w lipcu 1938)
Po II wojnie światowej PGR. Obecnie własność prywatna. W odległości ok. 2 km od Woźnic przebiega szlak turystyczny wokół jeziora Łuknajno i do Rezerwatu Czapliniec.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Wo%C5%BAnice

Szymonka

Wieś założona w 1503 r. nad Jeziorem Szymoneckim. Kościół wybudowano w latach 1874-1877 na miejscu starszej budowli z XVI w., uszkodzony w czasie walk w 1914 r., następnie odbudowany.
We wsi znajduje się wzniesienie zwane Zdunowa lub Garncarska Góra (136 m n.p.m.), na zboczach której widoczne są ślady okopów z okresu I wojny światowej (biegła tu linia frontu 1914−1915 r.).

http://pl.wikipedia.org/wiki/Szymonka

Giżycko

Giżycko jest siedzibą powiatu giżyckiego oraz gminy wiejskiej Giżycko. Miasto leży nad sześcioma jeziorami, największe to Niegocin i Kisajno (południowa część kompleksu Mamr), pozostałe to Tajty, Wojsak, Popówka Duża i Popówka Mała. Niegocin i Kisajno (przez zatokę Tracz) połączone są Kanałem Giżyckim (Łuczańskim), a Niegocin łączy się Kanałem Niegocińskim z jeziorem Tajty i dalej kanałem Piękna Góra z Kisajnem. Część miasta położona jest na tzw. Wyspie Giżyckiej, przesmyku z każdej strony otoczonego jeziorami i kanałami.

Po II wojnie światowej nosiło starą nazwę Lec, wkrótce jednak zaczęto używać nazwy Łoczany, (w nawiązaniu do pierwotnej nazwy Łocze – niem. Lotzen, niesłusznie przemianowane przez J. Szafrańskiego na Lec. W sierpniu 1945 przyjęto nazwę Łuczany. 4 marca 1946 Komisja Ustalania Nazw Miejscowości ustaliła na cześć Gustawa Gizewiusza (Giżyckiego) dla miasta nazwę Giżycko.

Giżyckie Centrum Kultury organizuje cykliczne imprezy odbywające się w mieście. Do najbardziej znanych należy Festiwal Piosenki Żeglarskiej i Morskiej Szanty w Giżycku. Pod koniec maja organizowane są imprezy związane z obchodami Dni Giżycka, a latem w Kościele Ewangelickim odbywają się koncerty organowe. Centrum Kultury organizuje zajęcia dla młodzieży w sekcjach tanecznych, muzycznych, teatralnych, plastycznych i fotograficznych. Starszych zaprasza do sekcji szachowych, chóru i Klubu Seniora. Centrum Kultury jest też odpowiedzialne za organizację Przeglądu Zespołów Dancingowych i wieczorów poetyckich. Co więcej, każdego roku, w pierwszy weekend sierpnia, w amfiteatrze Twierdzy Boyen odbywa się najstarszy w Polsce festiwal kultury hip-hopowej: Mazury Hip-Hop Festiwal.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Gi%C5%BCycko

Trasa nr 3: Giżycko - Sztynort

Giżycko – Sulimy – Pieczonki – Nowe Sołdany – Kruklanki – Jeziorowskie – Pozezdrze – Harsz – Sztynort [45km]

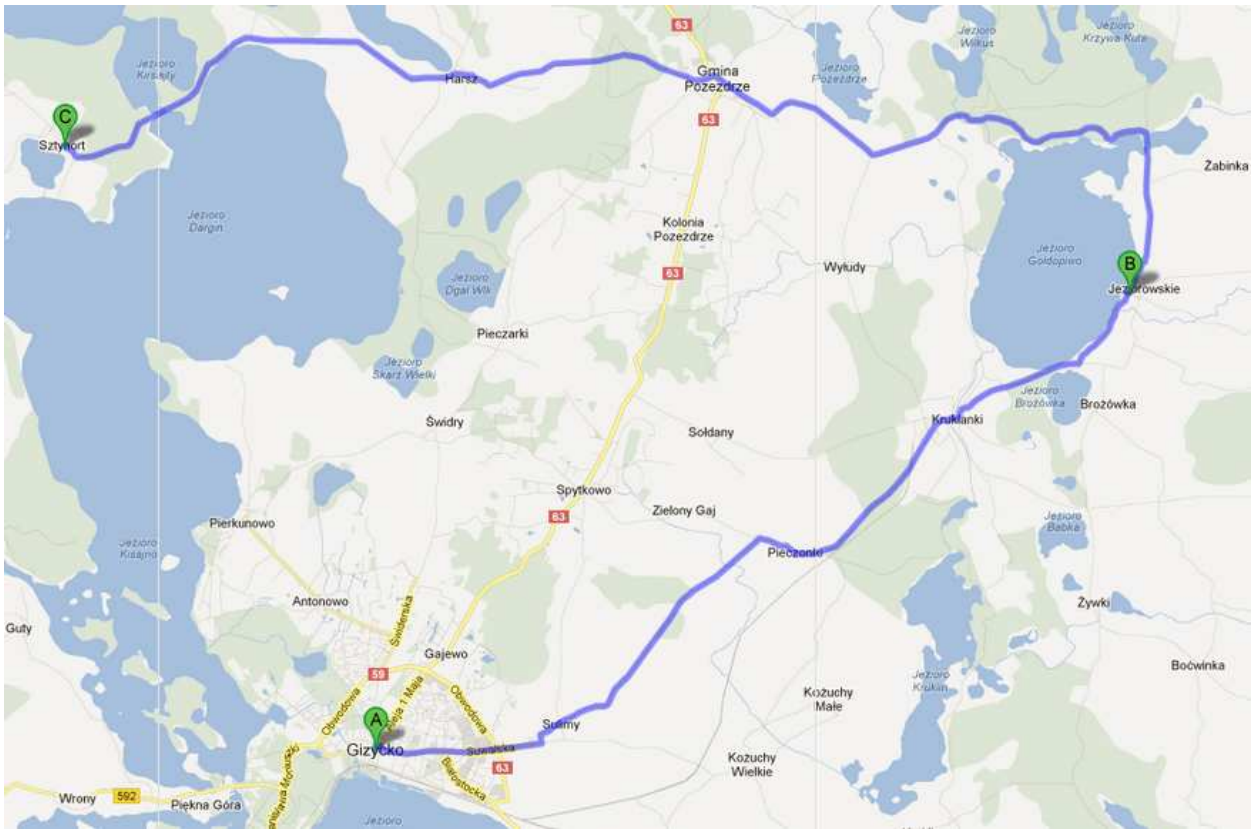

Giżycko – Twierdza Boyen

Obiekt fortyfikacyjny z połowy XIX w. położony na terenie tzw. "wyspy giżyckiej", a więc obszaru ograniczonego jeziorami Kisajno i Niegocin, oraz kanałami: Niegocińskim i Łuczańskim. Zaporowy fort artyleryjski na planie nieregularnej gwiazdy z sześcioma frontami o narysie bastionowym i poligonalnym, centralnie położonym majdanem oraz donżonem. Całość otoczona murem Carnota i suchą fosą. Na wałach liczne stanowiska artyleryjskie, obserwacyjne, ceglane i betonowe schrony. W narożach bastionów kaponiery i kojce. Twierdza stanowiła od początku XX w. element "Mazurskiej Pozycji Jeziornej", a od 1935 r. Giżyckiego Rejonu Umocnionego. Odegrała znaczną rolę w powstrzymaniu ofensywy rosyjskiej w 1914 r. W latach 1941-1944 na terenie twierdzy funkcjonował szpital wojskowy oraz komórka oddziału wywiadu wojskowego Fremde Heere Ost.

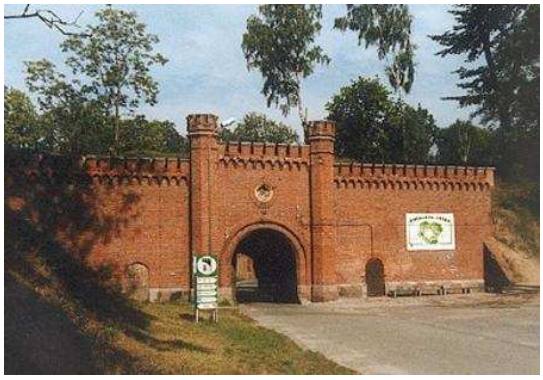

Giżycko – most obrotowy na Kanale Łuczańskim

Most obrotowy został zbudowany w 1889r. przez firmę Beuchelt & Co. Grünberg in Schlesien z.Zielonej Góry. Most zbudowano w celu zapewnienia dogodnego połączenia miasta z Twierdzą Boyen zbudowaną w latach 1844-1857. Ówcześni inżynierowie skonstruowali ponad 20-to metrowej długości i 8-mo metrowej szerokości ruchome przęsło o oryginalnym sposobie zwodzenia w bok, a nie do góry jak to się odbywało w tradycyjnych tego rodzaju konstrukcjach.

Most ważący ponad 100 ton za pomocą odpowiednich przełożeń może być obracany ręcznie przez jednego operatora. W latach 1960-1970 w ramach modernizacji, most został wyposażony w napęd elektryczny. W latach 60-tych zainstalowano napęd elektryczny co doprowadziło do zniszczenia nabrzeża (przez silne uderzenia). Most więc rozebrano, a na jego miejsce postawiono most saperski. Ten ostatni nie został przez mieszkańców zaakceptowany. Dopiero od 1993r. po przywróceniu stanu pierwotnego, most obrotowy został ponownie otwarty. Obecnie jego obsługa odbywa się ręcznie, zgodnie z pierwotnym założeniem konstruktorów.

Cała operacja otwierania mostu zajmuje jednemu człowiekowi ok. 5min. Jest jedną z niewielu tego typu konstrukcji w Europie. Most otwierany jest według dziennego rozkładu dostosowanego do rozkładu rejsów statków Żeglugi Mazurskiej.

http://mazury.info.pl/atrakcje/most-gizycko/

Giżycko – wieża ciśnień

Zbudowana w 1900 roku. W całości wykonana została z czerwonej, nieotynkowanej cegły. Zasadniczy zbiornik wodny stanowił urządzenie wyrównawcze, zrobione z cynkowanej blachy. Umiejscowiony w kopule zaprojektowanej przez inż. Otto INTZE (1843- 1904) mieścił w sobie ok. 200 m3 wody. Doprowadzana na wysokość ok. 25 m (od podstawy), rozprowadzana była za pomocą wodociągów po terenie całego miasta. Na uwagę zasługuje neogotycki styl architektury, z ciekawymi sklepieniami zewnętrznymi wokół korony wieży. Stała się niepowtarzalną atrakcją turystyczną. W jej wnętrzu stworzone zostało nowe zaplecze turystyczno-kulturalne. Poza kawiarnią, tarasem widokowym z lunetami, zwiedzać można mazurskie mini-muzeum. Dokumenty, zdjęcia, drobne przedmioty obrazują codzienne życie ludzi mieszkających w okolicy Wieży na przestrzeni minionych 100 lat.

Kruklanki

Wieś została założona w 1545 roku przez Jana Bębelnika na 60 włókach. Osiedleńcy – głównie Polacy (na 28 rodzin 6 było litewskich) – otrzymali 6 lat wolnizny.
Wieś była zasobna i dobrze prosperowała, bo już w 1574 roku został wybudowany kościół, a prawie w tym samym czasie powstała również szkoła. Mimo że Kruklanki paliły się wielokrotnie, udawało się ocalić kościół, który pozostał cennym zabytkiem architektury wschodniopruskiej z XVI wieku. Podczas epidemii dżumy w 1710 roku zmarły tu 132 osoby, m.in. ostatni przedstawiciel szlacheckiego rodu von Gansenów, którego grobowiec odkryto w 1875 roku pod podłogą kościoła po lewej stronie ołtarza.
Do początku XIX wieku większość mieszkańców tutejszej parafii stanowili Polacy, ale już pod koniec tamtego stulecia stanowili oni zaledwie trzecią część mieszkańców.
Współcześnie kilka rodzin mieszkających we wsi ma pochodzenie niemieckie, większość to przyjezdni z Polski centralnej, przesiedleńcy zza Buga oraz spory odsetek ludności ukraińskiej, przesiedlonych w ramach akcji „Wisła" w latach 1947-1952.
W okresie intensywnego rozwoju gospodarczego na przełomie XIX i XX wieku powstały tutaj dwie linie kolejowe. Kruklanki znalazły się na trasie łączącej dwa miasta Giżycko z Węgorzewem, a Możdżany i Jurkowo Węgorzewskie na linii Kruklanki – Olecko. Stąd pozostałości dawnych budowli kolejowych: budynki dworcowe w Kruklankach i Jurkowo Węgorzewskie, nasypy, wąwozy, wiadukty i mosty, w tym zburzony most kolejowy nad rzeką Sapiną – kilkaset metrów na południe od Kruklanek.
Most kolejowy nad rzeką Sapiną zwany potocznie przez dzisiejszych mieszkańców „zwalonym mostem" powstał w 1908 roku i należał do największych budowli kolejowych na Mazurach. Stanowił on budowlę pięcioprzęsłową, żelbetową, pełnościenną.
W sierpniu 1914 roku, podczas I wojny światowej saperzy niemieccy wysadzili jedno przęsło (wschodnie), aby nie oddać linii kolejowej wojskom rosyjskim. Zniszczenia te zostały naprawione jeszcze podczas wojny, wówczas też wprowadzono dodatkowe podpory łuków skrajnych oraz usunięto z zachowanych filarów płyty kamienne. W czasie wojny Kruklanki zostały w znacznym stopniu zniszczone.
W okresie II wojny światowej powstał w okolicy Kruklanek system umocnień zbudowany z bunkrów żelbetowych i rowów, wchodzący w skład Giżyckiego Rejonu Umocnionego (GRU).
Jak w całym GRU, tak i na terenie kruklaneckim wykorzystano naturalne przeszkody terenowe – lasy, jeziora, przesmyki, pagórki. Ten silnie ufortyfikowany teren nie odegrał większej roli w czasie II wojny światowej. Zastosowane przez Armię Czerwoną manewry oskrzydlające spowodowały szybkie wycofanie się wojsk niemieckich.
6 października 1944 roku do Kruklanek przywieziony został pociągiem generał Tadeusz Bór-Komorowski. Himmler w pobliskiej swojej kwaterze polowej chciał podjąć z generałem rozmowy na temat współpracy. Do rozmów jednak nie doszło dzięki postawie generała Bora.
Most kolejowy na rzece Sapinie został ponownie zaminowany w 1945 roku w obawie przed spodziewanym nadejściem wojsk radzieckich, a następnie 8 września 1945 roku został wysadzony przez miejscową ludność, która miała nadzieję, że w ten sposób zapobiegnie grabieży.
Po zajęciu tych ziem przez Rosjan większość urządzeń obronnych została po uprzednim zdemontowaniu i wywiezieniu wyposażenia wysadzona w powietrze. Pozostałości GRU to dzisiaj malownicze rumowiska, na które można się natknąć spacerując wśród lasów i pól. Odcinek kruklanecki jak dotychczas najdokładniej został spenetrowany i opisany w 1989 roku przez Stefana Fuglewicza.
W 1945 roku wieś włączono do Polski. Większość dotychczasowej ludności została zastąpiona polskimi przesiedleńcami.

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, salowy, murowany z cegły i kamienia polnego, z zakrystią od wschodu i kruchtą od południa. Budowla wzniesiona w 1753 roku, 25-metrowa wieża jest starsza (koniec XVI wieku) i nadbudowana o dwie kondygnacje (ok. 1600), szczyty wieży wykonane przed rokiem 1648. Kościół odnowiono w 1875 roku oraz po uszkodzeniach z I wojny światowej. Ołtarz zestawiono w 1753 roku z użyciem elementów nastawy z końca XVII wieku.
W Kruklankach znajdują się jeszcze dwie cerkwie:

- ✓ Św. Dymitra (prawosławna) - parafialna

- ✓ Św. Jozafata Kuncewicza (greckokatolicka)

http://pl.wikipedia.org/wiki/Kruklanki

Śluza Przerwanki

Śluza na Sapinie - we wsi Przerwanki zbudowana w 1910r. Długość 25m, szer. 4m. różnica poziomów wody ok.1m. Wybudowana została dla regulacji poziomów wody w czasie budowy Kanału Mazurskiego. Miał on połączyć Wielkie Jeziora Mazurskie z rzeką Łyną, Pregołą i.Bałtykiem. Rzadko ktoś się tutaj śluzuje - na Sapinie nie wolno korzystać z silnika, a.dotarcie na.jez. Gołdapiwo ze szlaku Wielkich Jezior zajmuje cały dzień, szczególnie większym jachtem.

http://mazury.info.pl/atrakcje/przerwanki/index.html

Pozezdrze

Wieś założona została 21 czerwca 1543 na stu włókach, z których sołtys zwany Małym Pawłem z Leca otrzymał dziesięć. Osiedleńcom przyznana 6 lat wolnizny w 1547 wieś była już całkiem zasiedlona, mieszkali tu sołtys i 44 chłopów czynszowych wszyscy Polacy. W 1710 padło tu ofiarą dżumy 309 osób. Mniej ofiar epidemii było na terenie parafii Węgorzewo. Jej proboszcz stosował wszelkie znane wówczas środki do zapobiegania chorobie opisane w jego biografii.
Początkowo była to wieś księcia Albrechta, później królewska. Chłopi z Pozezdrza odrabiali pańszczyznę w majątku domeny państwowej przy zamku w Węgorzewie. W 1858 roku wieś liczyła 927 mieszkańców a w 1939 - 1551. W 1910 wieś zniszczona została przez wielki pożar. Pod koniec 1914 i na początku 1915 wieś znalazła się na terenie frontu I wojny światowej - Bitwa nad Jeziorami Mazurskimi. W czasie II wojny światowej obok Pozezdrza wybudowana została kwatera Himmlera. We wsi była placówka batalionu policyjnego zabezpieczająca ochronę Himmlera. Podczas akcji germanizacyjnej nazw miejscowych i fizjograficznych historyczna nazwa niemiecka Passessern została w 1938 r. zastąpiona przez administrację nazistowską sztuczną formą Großgarten.

Wieś początkowo należała do parafii w Kruklankach. Parafia luterańska w Pozezdrzu powstała w 1886. Należały do niej wsie: Harsz, Okowizna, Pieczarki i Pozezdrze. W 1890 należało do niej 2630 wiernych, w tym 658 Polaków. W roku 1912 wśród parafian odnotowano 200 Mazurów. Jeszcze w 1926 w wielkie święta odbywały się tu nabożeństwa w języku polskim.
Kościół w Pozezdrzu zbudowano w 1891. W dniach 9 i 10 września 1914 kościół uszkodzony został pociskami artylerii, a ostatecznie został zniszczony 2 lutego 1915. Świątynię odbudowano w 1923. W 1946 powstała tu parafia katolicka, a kościół otrzymał tytuł św. Stanisława Kostki.
Obecnie na terenie Pozezdrza działalność duszpasterską prowadzi Kościół Rzymskokatolicki oraz Kościół Ewangelicko-Augsburski (filiał).

http://pl.wikipedia.org/wiki/Pozezdrze

Hochwald - Polowa Kwatera Heinricha Himmlera

Polowa kwatera Himmłera znajduje się koło wsi Pozezdrze przy szosie Węgorzewo-Giżycko. Kwatera występowała pod kryptonimem "Hochwald" (wysoki las). Cechą charakterystyczną kwater głównych i polowych była ich lokalizacja tuż przy linii kolejowej Kętrzyn - Węgorzewo - Giżycko. Kolej ułatwiała komunikację oraz służyła do dowozu ogromnej ilości materiałów potrzebnych przy budowie. Zasadnicze roboty budowlane i instalacyjne ukończono wiosną 1941r. Kierownictwo nad pracami sprawowała Organizacji Todt, zaś poszczególne roboty wykonywane były przez przedsiębiorstwa budowlane.
Duży nacisk kładziono na bezpieczeństwo. Miały je zapewnić schrony o tzw. odporności "B", grubość ich żelbetowych ścian i stropów wynosiła 2 metry. Teren otoczony był pasem pól minowych, odgrodzony płotem z siatki i drutu kolczastego oraz silnie strzeżony. Zakwaterowany był tu batalion policji, który wchodził w skład oddziałów przewidzianych do obrony kwatery Hitlera i OKW (Oberkommando der Wehrmacht) w Gierłoży oraz obserwacji trójkąta Kętrzyn, Węgorzewo, Giżycko. Maskowanie kwatery zapewniał gęsto rosnący las. Maskowanie sztuczne polegało na dostosowaniu obiektów do otaczającego tła przy zastosowaniu środków imitujących przedmioty naturalnego otoczenia, jak siatka druciana, do której umocowane były imitujące liście, pasma tworzywa o kolorze zielonym, żółtym, brązowym. Tworzywo to nie paliło się płomieniem. Siatki byty rozwieszane w ten sposób, aby zatrzeć regularne kontury cienia budowli. Maskowanie naturalne, uzupełnione sztucznym, niewątpliwie zabezpieczało przed wykryciem kwatery z powietrza.
Kwatera ukryta w lesie składała się z 9 obiektów - 5 schronów o dwumetrowej konstrukcji stropu i ścian, niedużego podziemnego garażu, dwóch ceglanych wartowni i schronu specjalnego - Himmlera. Wszystkie schrony o odporności "B" zostały całkowicie zniszczone przez wycofujących się Niemców. Do schronu o odporności "B" o wymiarach zewnętrznych 13,7x10,7m prowadziły dwa wejścia o szerokości 80cm, przez które wchodziło się do śluzy zamykanej podwójnymi pancernymi drzwiami. Wnętrze schronu wypełniały dwa pomieszczenia do pracy zaopatrzone we własny system oświetlenia i wentylacji.

Najciekawszym i najlepiej zachowanym obiektem kwatery jest umieszczony centralnie ogromny schron dowódcy SS i Policji Heinricha Himmlera (21,4x19,3m), który w roku 1944 został przebudowany, aby przeciwstawić się rosnącej sile alianckich bomb. Stropy i ściany były podwójne, gdyż pierwotny schron typu "B" o grubości stropów i ścian 2m został obudowany tzw. płaszczem ochronnym, analogicznie jak w kwaterze Hitlera w Gierłoży. W przeciwieństwie do kwatery Hitlera, tutaj nie umieszczono na schronach stanowisk dział przeciwlotniczych i karabinów maszynowych.
W dniu 16.09.1944r, z Himmlerem spotyka się tu gen. Andriej Własow, dowódca ROA (Rosyjskiej Armii Wyzwoleńczej) Kwatera Himmlera została w dniu 20.11.1944r. opuszczona przez jej mieszkańców, a w dniu 24.01.1945r. saperzy niemieccy wysadzili ją w powietrze.

http://mazury.info.pl/atrakcje/pozezdrze/

Sztynort

Sztynort to miejscowość położona na malowniczym półwyspie pomiędzy trzema jeziorami: Sztynorckim, Dargin i Kirsajty, powstała w początkach XIV wieku. Wieś Sztynort (z niem. Steinort; stein - kamień, ort - miejsce). Znajduje się tu sporawa przystań oraz popularna wioska żeglarska. T.I.G.A. MARINA Sp. z o.o. (właściciel i administrator portu jachtowego położonego nad Jeziorem Sztynorckim), w bezpośrednim sąsiedztwie jednego z najciekawszych zabytków w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich, a mianowicie barokowego pałacu Lehndorffów, którego fundamenty pochodzą jeszcze z XVI w. W parku i w okolicy rośnie 160 dębów. Najstarsze z nich zostały zasadzone ok. 1600 r. Na cyplu między j. Sztynorckim, a Łabap znajdują się ruiny grobowca tej hrabiowskiej rodziny.

Trasa nr 4: Sztynort - Węgorzewo - Sztynort

Sztynort – Harsz - Okowizna – Ogonki – Węgorzewo – Zwierzyniecki Róg – Trygort – Mamerki – Kamionek Wielki – Sztynort [50km]

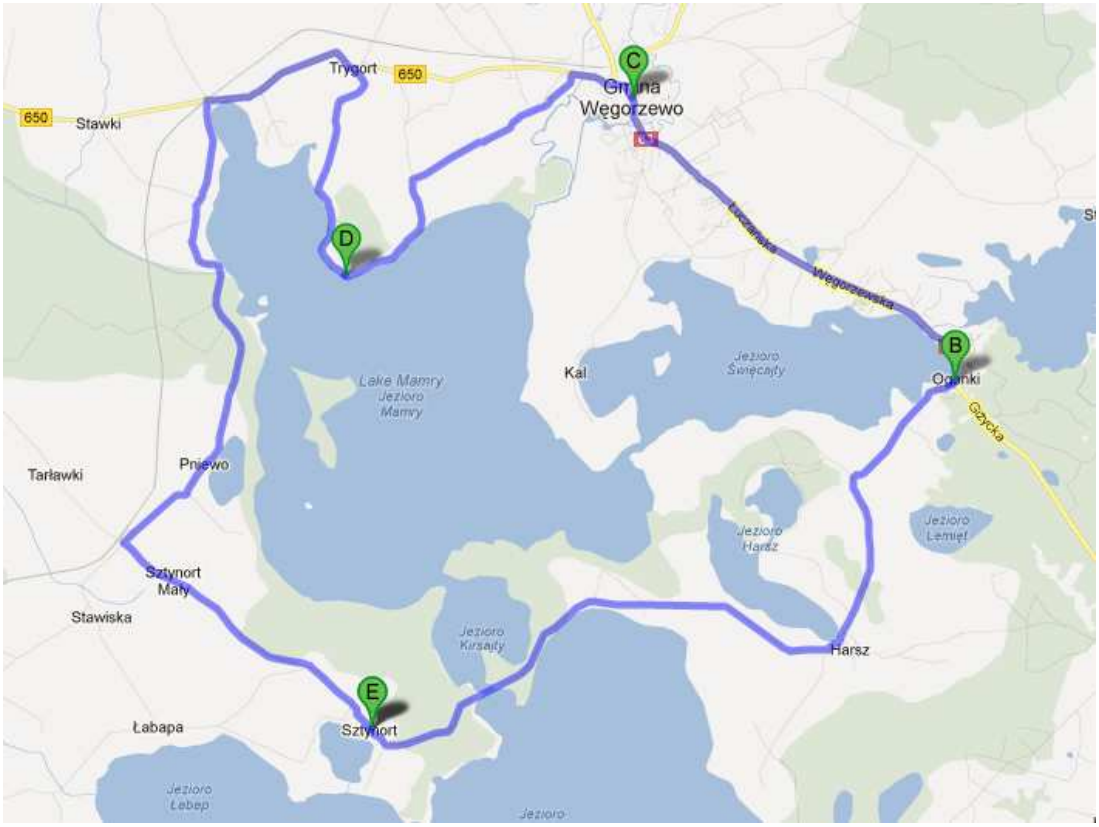

Okowizna

Najstarsza wzmianka o Okowiznie pochodzi z roku 1559. Miejscowość jest położona pomiędzy 3 jeziorami: Święcajty, Harsz i Lemięt. We wsi znajduje się zabytkowy zespół pałacowo - parkowy.
Pałac (XIX/XX wiek) położony jest przy drodze Ogonek - Harsz, w otoczeniu rozległego parku z bogatym starodrzewem. W niewielkim oddaleniu znajduje się cmentarz rodziny Hagen, przedostatnich przedwojennych właścicieli pałacu. Podczas wrześniowej bitwy nad jeziorami mazurskimi w 1914 roku dwór został silnie zniszczony. Z końcem roku 1921 dwór został odbudowany wraz z zabudowaniami gospodarczymi. Po wojnie pałac i zabudowania gospodarcze przejął PGR. Obecnie w rękach prywatnych.
W 1979 roku dwór w Okowiznie i otaczający go park zostały uznane za zabytki.

http://pozezdrze.wm.pl/6661,Okowizna-neobarokowy-palac.html

Węgorzewo

Miasto powiatowe na Mazurach liczy 11,8 tys. mieszkańców. Atrakcyjne położenie w płn. części Krainy Wlk. Jezior Mazurskich sprzyja rozwojowi turystyki aktywnej, szczególnie żeglarstwa. Port jachtowy i pasażerski połączony rzeką Węgorapą i kan. Węgorzewskim z jez. Mamry W mieście stoi zabytkowy zamek krzyżacki z XIV w. i późnogotycki kościół parafialny z pocz. XVII w. Warto odwiedzić Muzeum Kultury Ludowej i Muzeum Kolejnictwa.
Najwybitniejszym mieszkańcem grodu był urodzony tu i mieszkający do śmierci wybitny europejski przyrodnik, pastor Jerzy Andrzej Helwing (1666 – 1748), członek Berlińskiej Akademii Nauk, twórca unikalnych zielników i zbiorów ptasich jaj. Był najznakomitszym badaczem przyrody Prus w XVIII w.
Na jez. Mamry, między Węgorzewem a Sztynortem wyspa Upałty, rezerwat przyrody chroniący miejsca lęgowe ptactwa wodnego i miejsca odpoczynku ptaków przelotnych.
W Węgorzewie obecnie istnieją dwa porty żeglarskie zlokalizowane w centrum miasta oferujące czarter jachtów. Dodatkowo istnieje możliwość zacumowanie swojej łodzi przy zabytkowym Zamku Krzyżackim.

W Węgorzewie najcenniejszym zabytkiem jest późnogotycki kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła z początku XVII wieku, niegdyś ewangelicki, a od 1945 roku katolicki. Zachowało się w nim wiele elementów pierwotnego wyposażenia. Szczególnie godne uwagi są: barokowy ołtarz z 1652 r. bogato zdobiony rzeźbami napisami w języku łacińskim i niemieckim, ambona z początku XVII w. (przebudowana w XVIII w.), dwa konfesjonały (z 1696 i 1715 r.) oraz najstarsze na Mazurach organy z 1647 r. posiadające oryginalne barokowe brzmienie.

Ciekawą budowlą jest trójskrzydłowy zamek pokrzyżacki zbudowany w końcu XIV wieku. Niestety na przestrzeni wieków był tak często przebudowywany, że obecnie jego kształt niewiele przypomina średniowieczne zamki. Ostatni szczyt z czasów krzyżackich zawalił się w 1845 r. Dopiero w latach osiemdziesiątych zamek odbudowano po zniszczeniach wojennych. Obecnie jest własnością prywatną

Kanał Węgorzewski - to struktura trochę osobliwa, łączy ona bowiem Rzekę Węgorapę z… Rzeką Węgorapą. To bardziej skrót niż typowe scalenie niepołączonych wcześniej akwenów. Bez niego dopłynięcie z Mamr do Węgorzewa (i w przeciwnym kierunku) również byłoby możliwe (z wyjątkiem statków Żeglugi Mazurskiej), ale zajęło by znacznie więcej czasu, ze względu na krętość Węgorapy na odcinku od Jeziora do miasta. Kanał ten jest stosunkowo krótki (w porównaniu do innych mazurskich kanałów), ma trochę ponad 900 metrów długości i jest prawie idealnie prosty.
Spacer przy Kanale to wspaniała forma rekreacji, często wybierana przez mieszkańców miasta i turystów. Idąc wzdłuż wschodniego brzegu Kanału (od strony miasta), mijające się jachty można zobaczyć dosłownie co chwilę. Oczywiście przepływają tędy też mniejsze jednostki, na przykład łodzie rybaków chcących coś złowić na Mamrach. Co jakiś czas zobaczymy też duże statki pasażerskie, kursujące najczęściej na trasie Węgorzewo-Giżycko.

Promenada - zaczyna się w okolicy portu Keja, a kończy nad brzegiem drugiego co do wielkości jeziora na Mazurach – Mamrami. Dzięki deptakowi połączonego ze ścieżką rowerową, możemy przejść nie całe dwa kilometry nad brzegiem kanału Węgorzewskiego. Mazury wiele zyskują po przez takie inwestycję. Dają możliwość spacerowania i jeżdżenia rowerem w pięknym krajobrazie. Otaczający spokój i mijające nas żaglówki tworzą niepowtarzalny klimat tego miejsca.

Muzeum Kultury Ludowej - gromadzone są tu muzealia z obszaru Mazur i Warmii oraz z terenów macierzystych dzisiejszych mieszkańców tego Regionu. W zbiorach znajdują się przedmioty codziennego użytku, sprzęt gospodarczy, tkaniny i odzież, akcesoria obrzędowe, sztuka ludowa. Na uwagę zasługuje kolekcja dawnych mazurskich widokówek czy unikalne kafle z XVI–XIX w.

Park Etnograficzny nad rzeką Węgorapą - można tam obejrzeć przykłady tradycyjnego budownictwa mazurskiego: drewniane chaty z Krzyżewa (pow. ełcki) i Woźnic (pow. mrągowski), drewnianą remiza z Ołownika i starą kuźnię z Zabrostu Wielkiego (pow. węgorzewski) Natknąć się tutaj można także na tajemnicze pruskie baby kamienne...
W skansenowskich pomieszczeniach działają pracownie rękodzielnicze. W pracowni tkackiej powstają niepowtarzalne tkaniny, od prostych szmaciaków i krajek po tkaniny dwuosnowowe i sejpaki, natomiast w pracowni plastyki obrzędowej i kwiatów artystycznych wykonywane są tradycyjne ozdoby wnętrz oraz kopie roślin zielnych, kwiatowych i liści.

Budynek dworca PKP - obecnie budynek starego dworca kolejowego w Węgorzewie służy jako miejsce wystawy o kolei. Zebrane tam zbiory są naprawdę okazałe, a zajmujący się zbiorami ludzie mili i chętni na przybliżenie historii każdego z eksponatów zebranych w murach muzeum.

Mamry

Mamry to jezioro polodowcowe, drugie co do wielkości w Polsce, leżące na Pojezierzu Mazurskim, w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich. Ten ogromny akwen wodny o powierzchni 104 km2 składa się z 6 połączonych ze sobą jezior: Mamry Właściwe (Północne), Kirsajty, Kisajno, Darglin, Święcajty, Dobskie. Dawniej były to oddzielne zbiorniki wodne, połączone strumieniami, ale ze względu na podniesienie się poziomu wód o kilka metrów stworzyły jeden system, z którego wypływa rzeka Węgorapa.

Na jeziorze znajdują się 33 wyspy, a część z nich stanowi rezerwat krajobrazowo - ornitologiczny. Największa wyspa na Mamrach i całych Mazurach to Upałty, choć również stanowi rezerwat, można ją zwiedzać ze względu na ciekawe obiekty historyczne - bunkry pochodzące z II wojny światowej oraz unikatowa, zabytkowa budowla Kanału Mazurskiego. Na wyspie wyznaczono szlak turystyczny ułatwiający poznanie jej najciekawszych fragmentów.

Mamry Północne (Właściwe) to najdalej wysunięty na północ zakątek Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, a przy tym najczystszy zbiornik mazurski oznaczony pierwszą klasą czystości. Niektóre jego zatoki uznawane są za odrębne jeziora: Przystań, Małe Mamerki, Bodma czy jezioro Pniewskie. Od strony południowej Mamry łączą się przesmykiem z jeziorem Kirsajty, a od wschodu cieśniną Kalska Bramka z jeziorem Święcajty. Cały system Mamr ma urozmaicone dno, co utrudnia żeglugę, a dodatkowo ogromna powierzchnia sprawia, że jezioro może okazać się groźne dla niedoświadczonego żeglarza. Za to można tu polażować zarówno na strzeżonych kąpieliskach jak i dzikich plażach, a wokół jeziora ulokowało się mnóstwo ośrodków wypoczynkowych i wypożyczalni sprzętu wodnego.

Ponadto przez Mamry prowadzi trasa żeglugowa z Węgorzewa przez Giżycko, Mikołajki do Pisza i Rucianego-Nidy, na której Żegluga Mazurska organizuje rejsy statkami wycieczkowymi.

http://www.polskieszlaki.pl/jezioro-mamry-na-mazurach.htm

Półwysep Zwierzyniecki Róg – punkt widokowy

Położony w północnej części jeziora Mamry, na południe od wsi Trygort. Na miejscu w sezonie znajduje się sklepik szybkiej obsługi z napojami, słodyczami i ciepłymi daniami. Wyznaczone jest pole namiotowe z miejscami na ognisko, grilla oraz kilka atrakcji dla dzieci. Na plaży można pograć w siatkówkę.

http://www.mazury-wegorzewo.pl/trasy/petla-wegorzewska/

Mamerki

Osada bez mieszkańców. Znajdujące się tuż przy kompleksie schronów Leśnictwo Mokre posiada adres 11-600 (p-ta Węgorzewo), Przystań 33.
W Mamerkach, na Mazurach, nad Kanałem Mazurskim, około 8 km od Węgorzewa, 22 km od Giżycka, 25 km od Kętrzyna, a 18 km od Gierłoży znajduje się jeden z najlepiej zachowanych w Polsce kompleks niezniszczonych bunkrów niemieckich z okresu II wojny światowej - Kwatera Główna Niemieckich Wojsk Lądowych (OKH). W latach 1940-1944 zbudowano dla potrzeb 40 najwyższych generałów i feldmarszałków, 1500 oficerów i żołnierzy Wehrmachtu około 250 obiektów, w tym 30 schronów żelbetonowych, które niezniszczone zachowały się do naszych czasów.
W skład kompleksu wchodzi bunkier „gigant", którego ściany i stropy mają grubość 7 metrów. W bunkrze tego typu mieszkał podczas wojny Adolf Hitler. Korytarze i wnętrza

schronów są niezniszczone i dostępne dla turystów. Zachowały się zejścia do kanałów oraz cały kanał techniczny łączący bunkry numer 28 i 30. Niemcy nie zdążyli wysadzić schronów, zostały one opuszczone bez walki przez wojska Wehrmachtu w styczniu 1945.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Mamerki

Trasa nr 5: Sztynort - Wilkasy

Sztynort – Radzieje – Dłużec – Mażany – Parcz – Gierłoż – Parcz – Doba – Kamionki – Bogacko – Wronka – Wilkasy [50km]

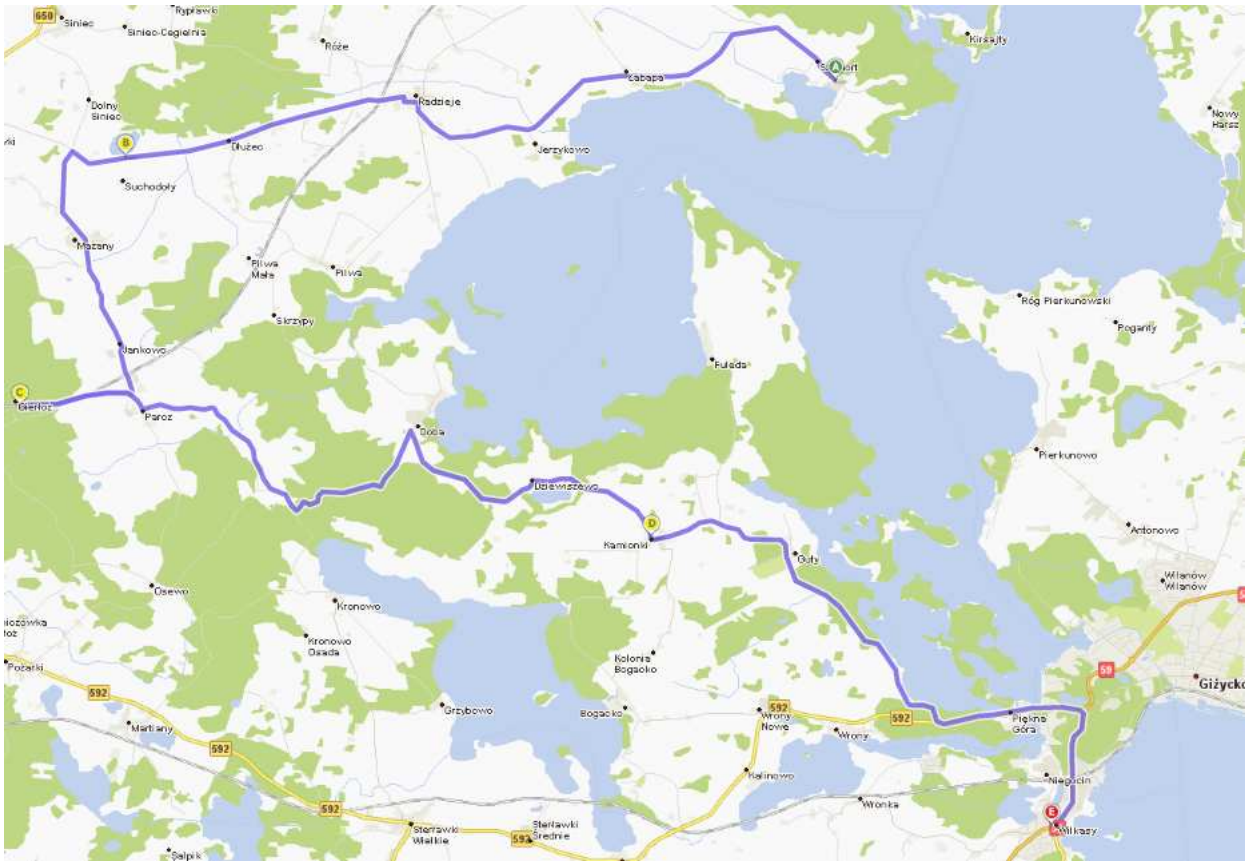

Radzieje - kościół

To jeden z najbardziej nietypowych mazurskich kościołów, bo zbudowany na planie ośmioboku według projektu późniejszego króla Prus Henryka Wilhelma IV. W środku dwa niderlandzkie obrazy z XVII w., barokowy anioł chrzcielny i figury apostołów.

Kościół w Radziejach przed reformacją był pw. św. Mikołaja i należał do archiprezbiteratu w Reszlu. Obecnie parafia znajduje się na terenie diecezji ełckiej i należy do dekanatu węgorzewskiego.
Na miejscu pierwotnego, zrujnowanego kościoła nowy kościół wybudowany został w Radziejach w roku 1673 dzięki finansowemu wsparciu Ahasvera von Lehndorffa. Przywilejem Fryderyka Wilhelma z 4 listopada 1683 Ahasver von Lehndorff uzyskał dziedziczne prawo patronackie nad kościołem w Radziejach.
Obecny kościół wybudowano w 1827 r. Jest to budowla na planie foremnego ośmioboku (długość jednego boku 8,5 m) z ostrosłupowym dachem zakończonym latarnią. Projektantem kościoła miał być następca tronu Fryderyk Wilhelm IV. W centralnej części kościoła znajduje się naturalnej wielkości figura Chrystusa na krzyżu, wykonana z polichromowanego betonu. Z dawnego wyposażenia kościoła zachowały się dwa niderlandzkie obrazy z pierwszej połowy XVII w.: Pojmanie Chrystusa i Chrystus przed Piłatem. Z tego okresu jest również barokowy anioł chrzcielny, amorek i figury ewangelistów. Drewnianą wolno stojącą dzwonnicę wybudowano w pierwszej połowie XVIII w. jest więc starsza od obecnego kościoła. Z trzech dzwonów ufundowanych w 1727 r. przez patrona kościoła Lehndorffa pozostał tylko jeden, najmniejszy, z jego herbem. Zaginione w

1945 r. dzwony zastąpiono w 1972 r nowymi. Z istniejącego niegdyś kościelnego cmentarza zachowały się kamienne nagrobki żołnierzy z I wojny światowej.
Drewniana dzwonnica pochodzi z pierwszej połowy XVIII wieku. Obok cmentarza kamienne nagrobki żołnierzy z I wojny światowej.

http://mojemazury.pl/63988,Radzieje-kosciol-z-1827-roku.html

Radzieje – Kwatera SS-Obergruppenführera Hansa Lammersa

Radzieje, bunkry hitlerowskie 20 km od Kętrzyna. W lesie niedaleko wioski znajdują się dobrze zachowane bunkry hitlerowskie z czasów II wojny światowej. Swoją kwaterę miał tu szef kancelarii Rzeszy - SS-Obergruppenführer Hans Lammers.
Jadąc od strony Kętrzyna należy ok. 3km za wsią Radzieje skręcić w lewo w polną drogę. Kwatera znajduje się tuż za nieczynną linią kolejową Kętrzyn-Węgorzewo. Za przejazdem kolejowym zaczyna się doskonale zachowana od czasów II wojny światowej betonowa droga. Po obu stronach drogi rozlokowane są obiekty kwatery.
W nienaruszonym stanie jest tylko jeden ze schronów - pozostałe są częściowo lub całkowicie zniszczone.

http://mazury.info.pl/atrakcje/radzieje/index.html

Parcz – dwór

Dwór w Parczu wybudowany został w połowie XIX w. Dwór znajduje się między parkiem, a częścią gospodarczą. Jest to budowla dwukondygnacyjna z ryzalitem od strony parku. Ryzali od strony elewacji frontowej poprzedzony jest murowanym gankiem z tarasem. Dwór przykryty jest dachem dwuspadowym.
Dwór w okresie II wojny światowej zajęty był na potrzeby obsługi Wilczego Szańca.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Parcz

Gierłoż – kwatera Hitlera – Wilczy Szaniec

W Europie istniało kilka kwater głównych Wodza Trzeciej Rzeszy. Większość wojennych kwater, tak jak Wilczy Szaniec, znajdowało się w oddaleniu od dużych miast, wewnątrz dużych kompleksów leśnych, otoczonych jeziorami i bagnami co ułatwiało ukrycie przed oczami pilotów i.prawie niemożliwy dostęp lądem.

O lokalizacji Wilczego Szańca zadecydowało wiele czynników, między innymi:

- ✓ las znajdował się w pobliżu granicy ze Związkiem Radzieckim, a plan "Barbarossa" przewidywał atak na ZSRR,
- ✓ obszar Rzeszy Niemieckiej był podzielony na okręgi obronne. Jednym z najbardziej ufortyfikowanym był okręg nr 1 - Prusy Wschodnie. Posiadał on wiele twierdz (Giżycko, Toruń, Kłajpeda, Piława) i tzw. rejonów umocnionych z okopami przeciwpancernymi, zaporami przeciwczołgowymi i zasiekami z drutu kolczastego,
- ✓ obszar był położony w dużym oddaleniu od arterii komunikacyjnych, w starym mieszanym lesie stanowiącym całoroczną, naturalną osłonę obiektów,
- ✓ rozciągające się na wschód Wielkie Jeziora Mazurskie stanowiły naturalną przeszkodę dla wojsk lądowych.

W lipcu 1940 roku twórca "Organisation Todt", 50-letni gen. mjr dr inż. Fritz Todt otrzymał zadanie budowy tajnego obiektu w Die Görlitz (Gierłoż). Inżynierowie Todta byli znakomitymi specjalistami od budowy umocnień wojskowych i bunkrów. Dlatego to właśnie jemu zlecono przygotowanie jednego z najsłynniejszych i najtajniejszych obiektów II Wojny Światowej - kwatery kętrzyńskiej nazwanej "Wilczym szańcem" - "Die Wolfschanze".

Wczesną jesienią, pod pozorem budowy zakładów chemicznych "Askania" w Gierłoży rozpoczęto prace. Wiosną 1941 roku umocniono nawierzchnie dróg, założono bocznicę kolejową a.na rozległych łąkach wybudowano lotnisko. Pod drzewami powstawały bunkry i umocnione zabudowania. Główne bunkry nie posiadały okien i kształtem przypominały prostokątne bloki betonowe lekko zwężające się do góry a do ich wnętrza prowadziło kilkoro drzwi. Ze zdjęć wykonanych w bunkrach wynika niezbicie, iż musiały istnieć tutaj podziemia o kilku kondygnacjach. Piętra były zaopatrzone w windy i inne specjalne zabezpieczenia. Wilczy szaniec odznaczał się niezwykle skomplikowanym systemem bezpieczeństwa, który zawiódł tylko raz gdy płk Claus hrabia Schenk von Stauffenberg przemycił bombę.

Ścisły obszar kwatery wynosił 250ha, lasu - 800ha. Całość zabezpieczona była zaporami z drutu kolczastego oraz polami minowymi o szerokości od 50 do 100m. Cały obszar kwatery składał się z.trzech koncentrycznie położonych stref bezpieczeństwa.

Pierwsza strefa położona była na północ od linii kolejowej. Znajdowały się tu schrony Hitlera, Keitla, dr Dietricha, Bormanna oraz centrala telefoniczna. Były tam także żelbetowe i ceglane budowle Jodla, Göringa, wydziału personalnego wojsk lądowych, adiutantury osobistej, lekarzy,
oraz batalionu przybocznego. Oprócz tego w strefie pierwszej znajdowały się dwie herbaciarnie, dwa kasyna, kotłownia i sauna. Przed wejściem do tej strefy sprawdzano dokładnie przepustki i tożsamość najbardziej znanych osobistości, ministrów i generałów.

Druga strefa, położona na południe od szosy łączącej Kętrzyn z Węgorzewem mieściła wydziały sztabowe sił zbrojnych Wehrmachtu oraz pomieszczenia batalionu przybocznego Hitlera. Znajdowała się tu także centrala dalekopisowa, a w wybudowanym w 1911r. domu wypoczynkowym (Kurhaus) - kasyno oficerskie. Do wejścia na ten teren upoważniały także specjalne, lecz rzadziej zmieniane przepustki. We wschodniej części drugiej strefy, znajdowały się obiekty należące do przedstawicielstw naczelnych dowództw marynarki wojennej, ministerstwa spraw zagranicznych, oraz najpotężniejszy obiekt całego kompleksu - schron przeciwlotniczy ogólnego użytku.

Trzecia strefa obejmowała budynki w pobliżu szosy i na peryferiach kwatery oraz pomieszczenia dla straży i bunkry obrony przeciwlotniczej. Straż nad urządzeniami zabezpieczającymi powierzono elitarnej "Leibstandarte" - Gwardii Przybocznej Hitlera oraz wybranym żołnierzom z.równie elitarnego "Großdeutschland". Oprócz silnych baterii przeciwlotniczych w lesie trzeciej strefy zakwaterowano batalion pancerny, stanowiska moździerzy oraz trzy baterie osławionych 88-mek.

Wywiad radziecki i aliancki nigdy nie zdołał zlokalizować położenia kwatery. Nawet okoliczna ludność Gierłoży zaintrygowana ruchliwym życiem w pobliskim lesie nie wiedziała, co naprawdę się tam kryje.

Właśnie w Wilczym Szańcu miał miejsce słynny zamach na Hitlera. W czwartek 20 lipca 1944r. dokładnie o godzinie 12:42 potężny wybuch wstrząsnął kwaterą, w powietrzu fruwały framugi okienne i urwane gałęzie. Bombę z opóźnionym zapłonem przywiózł przybyły na naradę z Berlina pułkownik Claus von Stauffenberg. Eksplozja nie zabiła jednak Hitlera. Doznał on tylko niewielkich obrażeń i był w stanie jeszcze tego samego dnia przyjąć przybyłego z wizytą Mussoliniego.

http://mazury.info.pl/gierloz/index.html

Gierłoż – Park Miniatur Warmii i Mazur

W Parku Miniatur Warmii i Mazur na powierzchni 3 ha można podziwiać najciekawsze obiekty regionu, wybudowane w skali 1:25. Wśród miniatur można odnaleźć m.in. wiadukt ze Stańczyków, twierdzę Boyen i zamek z Lidzbarka Warmińskiego.
W parku znajdują się również pozostałości oranżerii i ogrodu warzywnego Kwatery Głównej Adolfa Hitlera jak i ekspozycja o tym, co działo się w czasach II wojny światowej na Mazurach. Znajduje się tu również dużych rozmiarów makieta Wilczego Szańca.
Na terenie parku znajdują się również inne atrakcje takie jak dmuchańce, kolejka elektryczna, plac zabaw oraz gastronomia Cafe Park.

http://www.parkmania.pl/parki/29/o-parku/Park-Miniatur-Warmii-i-Mazur.html

Dobra

Miejscowość Doba usytuowana jest w północno-zachodniej części gminy nad samym brzegiem Jeziora Dobskiego, około 16 km od Giżycka.
Dzięki temu przyciąga każdego lata liczną rzeszę turystów spragnionych iście wiejskiego klimatu. Bezpośrednio sąsiaduje z malutką wsią Dziewiszewo.
We wsi znajduje się kościół rzymskokatolicki zbudowany na bazie zdewastowanej świątyni z XVI wieku.
W XIV wieku prawdopodobnie stał tu mały zamek krzyżacki na wyspie, bo pamięć o nim przetrwała w legendach. Wieś powstała w 1496 roku za sprawą Polaka Jana Wojciecha, który otrzymał takie zadanie. W 1529 roku książę Albrecht Hohenzollern nadał ją rodzinie baronowskiej Schenk zu Tautenbergom. W jej posiadaniu Doba pozostała aż do 1945 roku. W 1530 roku we wsi powstała kaplica, a przed rokiem 1574 zbudowano tutaj murowany kościół filialny. Był on w stylu późnogotyckim, jednonawowy, o dwuspadowym dachu. Jeszcze przed 1737 rokiem stanęła szkoła. Okoliczna ludność długo i uparcie broniła się przed zakusami germanizacji, o czym świadczy fakt, że w 1890 roku kazania wygłaszano w każdą niedzielę i po polsku, i po niemiecku.
Na terenie wsi istnieje kilka obiektów wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Należą do nich pozostałości parku przy brzegu jeziora i na wyspie Gilma, a na wzniesieniu przy drodze budynek dawnej kuźni, gdzie mieścił się klub „Ruch".
O minionej świetności Doby świadczy także kaplica grobowa rodziny Tautenberg, do której można się dostać skręcając przed wsią w lewo na polny trakt i kierując się aleja lipową około 200 metrów.
Nadmienić należy, że widziana z brzegu urokliwa wyspa Gilma stanowi rezerwat dzikiej przyrody, gdzie zabronione jest przybijanie łodzią bez zezwolenia i biwakowanie w miejscach nie wyznaczonych, jezioro zaś objęte jest strefą ciszy.

http://www.mazury.eu/23_431_1-xvi-wieczny-kosciol-w-miejscowosci-doba.html

Trasa nr 6: Wilkasy - Mikołajki

Wilkasy – Bogaczewo – Monetki – Stara Rudówka – Ryn – Rybical – Mrówki – Skorupki – Tałty – Mikołajki [50km]

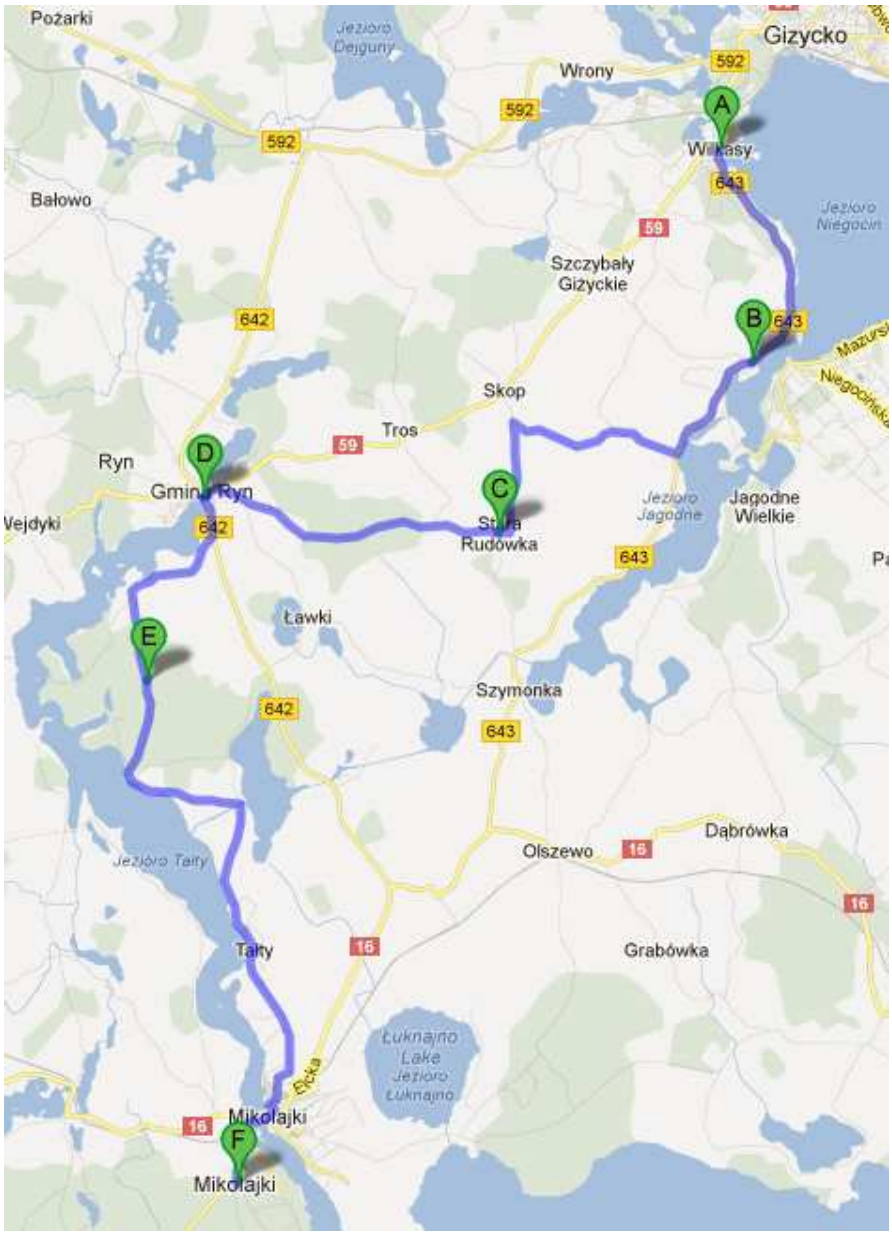

Ryn

Najstarsze informacje o Rynie pochodzą z Kroniki Wiganda z Marburga z 1377r, i ten rok przyjmuje się , za początek budowy ryńskiego zamku (niektóre źródła podają 1376r., a prace archeologiczne sugerują, że nastąpiło to o cale 100 lat wcześniej).

Zamek zbudowano na wzgórzu najprawdopodobniej w miejscu istniejącego niegdyś galindzkiego grodu, pomiędzy dwoma jeziorami, z których jedno - Ołów, stanowiło naturalną fosę. Ponoć jezioro i zamek przypominały Krzyżakom rzekę Ren (Rhein) i.zamki nad nią stojące - stad być może wzięła się nazwa Ryn - ale to tylko legenda. Jak było na prawdę- nikt nie wie. Pod koniec XIVw. Zamek stał się siedzibą Komturii i jego znaczenie wyraźnie wzrosło. Pierwszym ryńskim Komturem był Fryderyk von Wallenrod. W dwa lata po

wybudowaniu zamku ówczesny Wielki Mistrz Zakonny Winrich von Kniprode przybył do Rynu, aby zlustrować i .przejąć zamek, a powrócił do Malborka drogą wodną. W ten sposób od 1378r Ryn miał połączenie z Bałtykiem.

Oprócz funkcji militarnych zamek pełnił rolę administracyjno-gospodarczą , zaopatrując Zakon m.in. w ryby, miód i mięso dzikiej zwierzyny. Mimo strategicznego położenia , grubych murów i.masywnej konstrukcji zamek nie oparł się oblężeniu powstańców Związku Pruskiego w połowie XVw. Ocalałych, zbiegłych Krzyżaków bezlitośnie topiono w okolicznych jeziorach i bagnach. W.krzyżackie władanie powrócił po niespełna roku, odbity przez zaciężne wojska. Wraz z zamkiem rozwijała się osada (podzamcze), która dała początek przyszłemu miastu. W końcu XVw. podzamcze otrzymało prawo osiedla targowego, co w znacznym stopniu przyczyniło się do jego rozwoju. W.XVIw. Ryn stal się centrum administracyjno-osiedleńczym.

Po likwidacji Zakonu utworzono tu Starostwo Prus Książęcych. Niestety najazd Tatarów w połowie XVIIw. rozwiał wszelkie marzenia o.dalszym rozwoju. Najeźdźcy część mieszkańców wzięli w jasyr, resztę wycięli w pień, pustosząc i .paląc osadę. Ocalał jedynie zamek. W pół wieku później epidemia dżumy dokonała tak wielkich spustoszeń , że niektóre wsie wyludniły się niemal całkowicie. Pozostali przy życiu mieszkańcy opuszczali swoje domostwa chroniąc się w pobliskich lasach.

W 1723 roku Ryn otrzymał prawa miejskie. Miało to ułatwić odbudowę i stanowić bodziec do dalszego rozwoju.Przybywającym tu osadnikom oferowano wiele przywilejów. Przyznawano bezpłatnie plac pod budowę domu, pokrywając jedną trzecią kosztów. Zezwalano na bezpłatny wyrąb drzew itd.

Do końca XVIIIw. Ryn był miastem czysto polskim. W XIXw. zaczęto prowadzić systematyczną i stanowczą akcję germanizacyjną. Sprowadzano nowych osadników z Niemiec, ograniczając lub nawet zakazując osiedlania Polakom. W połowie XIXw. stosunek ludności polskiej do niemieckiej wynosił 2 do 1. Podczas ogłoszonego w 1920r. plebiscytu za Polską nie padł już ani jeden głos.

W mieście znajdują się i inne obiekty zabytkowe: wiatrak holenderski , młyn oraz wiele kamieniczek.
Obecnie zamek po gruntownym remoncie został zaadaptowany na hotel.

http://mazury.info.pl/atrakcje/ryn-zamek/

Rybical

Wieś założona została przez wielkiego mistrza krzyżackiego Paula von Russdorffa 10 kwietnia 1435 roku. Po komasacji gruntów chłopskich w roku 1815 z części wsi Rybical wydzielono majątek Siejkowo i folwark Ryńskie Pole.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Rybical

Mrówki

Wieś założona została przez wielkiego mistrza krzyżackiego Paula von Russdorffa przywilejem z dnia 7 sierpnia 1431, który utworzył utworzył tu majątek służebny.
W roku 1539 było tu sześć samodzielnych gospodarstw.
Szkoła w Mrówkach powstała w 1893 roku i funkcjonowała do 1937. Szkołę uruchomiono tutaj ponownie po II wojnie światowej w roku szkolnym 1950/1951, ale ze względu na małą liczbę dzieci funkcjonowała ona tylko do roku 1952/1953.
Podczas akcji germanizacyjnej nazw miejscowych i fizjograficznych historyczna nazwa niemiecka Mrowken została w 1938 r. zastąpiona przez administrację nazistowską sztuczną formą Neuforst.
W roku 1939 wieś miała powierzchnię 381 ha i mieszkało tu 69 osób.
W latach 1954-1972 Mrówki należały do gromady w Rynie.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Mr%C3%B3wki_(wojew%C3%B3dztwo_warmi%C5%84sko-mazurskie)

Trasa nr 7: Mikołajki – Ruciane-Nida

Mikołajki – Iznota – Kadzidłowo – Gałkowo – Wojnowo – Ruciane-Nida [30km]

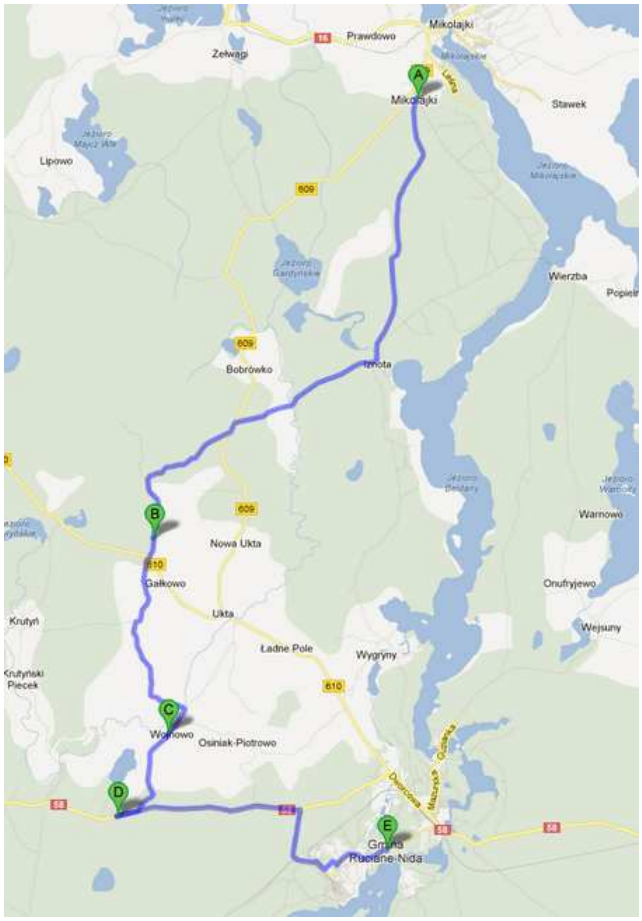

Iznota

Galindia obejmuje półwysep w Puszczy Piskiej (20 ha) u ujścia Krutyni do jeziora Bełdany. Jest to rodzaj ośrodka turystycznego, którego koncepcja nawiązuje do tradycji plemienia Galindów zamieszkujących od V wieku p.n.e. do XII wieku obszar Wiekich Jezior Mazurskich. Ośrodek składa się nie tylko z hotelu, restauracji i pensjonatu, ale również nietypowych budowli jak: pieczary, termy, lochy demonów, studnie głodowe, uroczyska leśne, rytualny krąg kamienny czy skansen i labirynt Galindów.
Wśród rzeźb galindzkich bóstw, w stylizowanych wnętrzach ośrodka a także wokół ogniska odtwarzane są na życzenie turystów obrzędy Galindów. Co ciekawsze goście nie są w tych imprezach biernymi widzami, ale autentycznymi współuczestnikami przebranymi w kostiumy nawiązujące do strojów sprzed setek lat.

http://www.czartermazury.pl/atrakcje/8/galindia.html

Kadzidłowo – Park Dzikich Zwierząt

Park Dzikich Zwierząt w Kadzidłowie daje doskonałą okazję to bliskiego kontaktu ze zwierzętami najróżniejszej maści, jakie spotkać można normalnie w mazurskich lasach. Spotkać tutaj można wilki, sarny, jelenie, tarpany, dziki, konie, łosie i wiele innych gatunków zwierząt. Wiele zwierząt jest oswojonych daje to możliwość bardzo bliskiego kontaktów z nimi, co jest bez wątpienia nie lada atrakcją przede wszystkim dla małych dzieci.

Kadzidłowo – Osada kulturowa

W Kadzidłowie, tuż obok Parku Dzikich Zwierząt, przy "Oberży pod psem", znajduje się osada kulturowa - prywatne muzeum Danuty i Krzysztofa Worobców. W roku 2004 osada została wpisana do rejestru zabytków. Na terenie osady znajdują się następujące obiekty:

- ✓ pocieniowa chałupa z Warnowa - początek XIX wieku; wraz ze spichlerzem, zaadoptowane na potrzeby muzeum
- ✓ chałupa z Dąbrów - zaadoptowana na potrzeby wspomnianej wcześniej "Oberży pod psem"
- ✓ oraz spichlerzyk pocieniowy, gdzie obecnie znajduje się rosyjska sauna - bania

Muzeum znajdujące się w chałupie podcieniowej zostało urządzone w stylu dawnej mazurskiej chaty. W pomieszczeniach na dole chałupy znajduje się klasa dawnej mazurskiej szkoły wraz z pokojem dla nauczyciela, a także pomieszczenia mieszkalne. Na strychu natomiast zgromadzone zostały eksponaty.

Wojnowo - Klasztor Staroobrzędowców

Wojnowo odznaczyło się na mapie tutejszych terenów jako niezwykle ważne miejsce pod względem sakralnym. Nad jeziorem Duś, w zachodniej części wsi znajduje się Klasztor Staroobrzędówców (starowierców). Historia klasztoru rozpoczęła się już w roku 1836 roku, kiedy to Ławrientij Rastropin założył w tym miejscu pustelnię. Dopiero 41 lat później

pustelnia przekształcona została w klasztor, którym obecnie opiekuje się Krzysztof Ludwikowski. Przy klasztorze znajduje się cmentarz, na którym spoczywają starowiercy ze wsi Wojnowo.
Staroobrzędowcy, starowierzy lub starowiercy, raskolnicy - odłam prawosławia w Rosji, powstały w wyniku sprzeciwu wobec reform patriarchy Nikona w 1652 roku. Reformy Nikona zmierzały do "poprawienia" rytów tak, aby były zgodne z greckimi księgami liturgicznymi. Staroobrzędowcy postrzegali zmiany jako herezje, zwiastującą koniec świata (staroobrzędowcy wierzą w istnienie trzech wielkich apostazji: katolickiej, greckiej i rosyjskiej Nikona) i odrzucili je. "Raskoł" został potępiony w 1667 roku, uznany za przestępstwo i raskolnicy poddani zostali krwawym prześladowaniom, a ich duchowego przywódcę Awwakuma Pietrowicza uwięziono i spalono na stosie w roku 1682. Część staroobrzędowców uznała, że Bóg pozbawił ich całkowicie kapłanów i sakramentów – w powyższej sytuacji za drogę do oczyszczenia i powrotu do Boga uznawano niekiedy samospalenie. Po złagodzeniu prześladowań powstał w Rosyjskim Kościele Prawosławnym ruch, zmierzający do przyjęcia staroobrzędowców jako dozwolonego przez władze rytu. Mimo niewielkich różnic doktrynalnych i liturgicznych wieki prześladowań i ukrywania swoich przekonań uczyniły ze starowierstwa specyficzną kulturę wyznaczaną przez nieufność wobec władzy, konserwatyzm i egzaltację religijną.

Wojnowo – Cerkiew Prawosławna

Początki cerkwi prawosławnej w Wojnowie sięgają lat 20. XX wieku. Z inicjatywy ks. Aleksandra Awajewa w latach 1921-1923 powstała tutaj cerkiew pod wezwaniem Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny. Ten sam duchowny założył tutaj w latach 30. żeńską wspólnotę menastyczną. Główną misją sióstr mieszkających w Wojnowie była edukacja tutejszych dzieci wyznania prawosławnego oraz niesienie nauk wśród staoobrzędowców. Z najnowszych dziejów wojnowskiej cerkwi wymienić należy powołanie do życia w 1995 roku przez Arcybiskupa Sawę Żeńskiego Domu Zakonnego pod wezwaniem Opieki Matki Bożej. W kolejnych latach cerkiew i budynek mieszkalny przechodziły kilkukrotne remonty. W 1999 roku cerkiew otrzymała cząsteczki relikwii świętych Starców. W chwili obecnej dom zakonny przy cerkwi prawosławnej w Wojnowie zamieszkują cztery siostry.

Udanej wyprawy!

WWW.BIKE.SANDOMIERZ.ORG

Opracowanie: FAramka & Andrzej